

Præterea exempla adducta hoc satis confirmant; quia, quando contingit ut unus tantum miles ex bonis communibus præmio afficiatur, nec illi conferendum est omne præmium quod Respublica dare potest, nec minimum quid, ejus dignitati improportionatum; servanda ergo erit æqualitas aliqua seu proportio inter dignitatem et conditiones talis personæ, et præmium quod ei datur. Simile est in beneficio conferendo, etiamsi una tantum persona occurrat, cui detur, quia neque maximum, neque minimum illi dandum est, sed ejus dignitati proportionatum, si fieri potest; idemque suo modo est in honore, ut facile ex dictis intelligitur. Vera est ergo prædicta similitudo inter utramque justitiam. Sed præterea est etiam alia, quia utraque etiam potest operari circa multas personas, aliquid singulis ex justitia conferendo, atque etiam inter multas, uni potius quam aliis totum aliquid ex justitia dando. Rursus, in utraque functione, ambæ servant æquitatem, interdum inter rem quæ datur, et jus personæ cui datur, quod, omnibus pensatis, juribus aliarum personarum ex justitia præferendum est; aliquando vero inter proportionem seu comparisonem proportionum, non tantum per accidens, sed etiam per se, ut etiam in justitia commutativa declaravimus. Videtur ergo ex dictis omnibus concludi non posse has justitias præcise distingui ex habitadine seu ordine ad hujusmodi varias proportionem, seu æqualitates, et consequenter adæquatam rationem justitiæ distributiæ non posse consistere in illa æqualitate proportionum constituenda.

Diversitas inter justitiam commutativam et distributivam expenditur.

13. Sed hinc fortasse sumet aliquis occasionem incidendi in opinionem Buridani supra insinuatam, ex l. 5 Ethic., q. 7, dicentis justitiam commutativam et distributivam non esse virtutes specie distinctas, sed distincta nomina significantia eandem virtutem sub diversis conceptibus inadæquatis per ordinem ad diversas materias seu functiones. Quam sententiam nulla ille ratione confirmat, sed tantum solutionibus rationum, quibus illa distinctio probari solet, utens tacite illo axioma, non esse distinctionem rerum admittendam sine necessitate, vel illo, frustra fieri per plura ubi unum sufficit. Quod argumen-

tum non esset contemnendum, si ille adduxisset omnes aut fortiores rationes, et positive ostendisset non esse convenientes: nam quomodocumque solvere aut effugere rationes, non satis est ut vir prudens novam opinionem inducat. Eo vel maxime quod revera non affert rationem potissimam, ut ex dictis constabit. Ex iis vero quæ hactenus diximus, videtur illa opinio suaderi, non tantum fugiendo argumenta, sed positive ostendendo identitatem. Quia illæ justitiæ conveniunt in omnibus functionibus, et in omnibus modis constituendi æqualitatem, et in omnibus respectibus ad unam vel plures personas; ergo sunt una virtus, nam identitas virtutis non potest melius quam ex actibus, et consequenter ex materia vel objecto colligi. Accedit quod distinctio pervulgata inter has virtutes ex æqualitate arithmetica et geometrica, ut creditur in Aristotele et D. Thoma fundata, ruere videtur, si vera sunt quæ posuimus; ergo consequenter opinandum erit virtutes illas non esse distinctas.

14. *Prima assertio. — Unde desumenda distinctio inter has justitias.* — Ego vero non censeo esse hac in parte a communi opinione recedendum, sed dicendum has virtutes esse distinctas. Quod, propter communem sensum probatorum auctorum, ad plures effectus, et res seu obligationes morales explicandas censeo esse necessarium. Vitium enim acceptionis personarum ex se non est oppositum justitiæ commutativæ, et præcise sumptum ad restitutionem non obligat; opponitur autem justitiæ distributiæ, ut nunc suppono; signum ergo est has justitias esse distinctas. Opinor autem, ad constituendam hanc distinctionem, ejus rationem esse a priori reddendam ex juribus, et ex diversitate illorum, et ex diversis debitis quæ ex illis nascuntur. Et sane merito, quia jus est objectum justitiæ; ergo justitiarum distinctio ex distinctione jurium sumenda est, cum virtutes per objecta distinguantur, sicut alii habitus aut potentiæ. Diximus igitur in superioribus, objectum proprium justitiæ commutativæ esse jus ita proprium, ut sit proprium rei dominium, vel illi moraliter æquivalet; quod ibi satis declaravimus. Nunc ergo addimus, præter hoc jus, dari in hominibus aliud non ita proprium ac rigorosum, fundatum in quadam dignitate, seu conditione personæ, quæ est pars alicujus communitatis seu Reipublicæ, ratione cujus debetur ei aliquid ex bonis Reipublicæ, suæ di-

gnitati proportionatum; quod jus revera non est dominium, quia talia bona nunquam fuerunt talis personæ; nec ratione proprii domini, aut alterius rei propriæ, in qua læsa fuerit, ei debentur. Unde fit etiam ut longe majus et rigorosius sit debitum, quod ex priori jure nascitur, quam quod ex hoc posteriori; nam magis debetur alicui id quod est proprie suum, quam id quod est commune, licet ad illud habeat aliquod jus propter dignitatem personæ, vel aliam similem proportionem. Unde de priori debito omnes Theologi affirmant ex illius læsione nasci obligationem restituendi; de posteriori vero præcise sumpto, quamplures, et fortasse qui melius sentiunt, id negant.

15. Præterea, ex rebus ipsis et exemplis adductis, potest hæc justitia, ac specialis ratio debiti intelligi; nam qui beneficium vel cathedram præterit, nunquam habuit dominium vel possessionem ejus, vel alterius rei æquivalentis, quam pro altera dederit; habet tamen, si sit digna persona, jus quoddam ad talem rem, quia secundum quamdam æquitatem ei potius quam alteri tribuenda est, eo quod, inter partes hujus communitatis, habeat majorem proportionem cum tali re, quam aliæ personæ. Unde fit, quod si sint aliæ personæ æque dignæ, nulla earum habeat jus ad talem rem necessarium, ut sic dicam, seu efficax, sed tantum sufficiens; quia cuicumque earum detur, nulli fit injuria. Atque hinc etiam optime declaratur a posteriori hoc jus esse longe diversum, et inferioris rationis a jure domini. Quia postquam alicui datum est beneficium, seu munus cathedræ, quia jam habet illius dominium, non potest propter quæcumque alterius merita æqualia vel majora illis privari; fieretque injuria contra justitiam commutativam; ergo longe diversum est habere verum jus in re tanquam propria, et habere aliquale jus ad rem communem.

16. *Conclusio discursus. — Prima pars conclusionis probatur. — Posterior pars probatur.* — Ex his ergo concludo hanc diversitatem jurium sufficere ad distinctionem constituendam inter justitias, et hanc esse propriam et primariam rationem distinguendi commutativam a distributiva. Prior pars facile constat ex dictis, quia distinctio virtutum nascitur ex distinctione formali objectorum. Idem patet ex distinctione aliarum virtutum, quæ sunt ad alterum; sic enim distinguimus gratitudinem, verbi gratia, a fidelitate,

ex diversa ratione debiti; et observantiam, qua homines colimus, a pietate, qua parentes; et hanc etiam a religione, qua Deum veneramus, quia in his omnibus longe diversa ratio debiti invenitur; ergo similiter in præsentia, nam est eadem vel major ratio. Posterior autem pars videtur satis concludi ex omnibus hactenus dictis, quia si in hominibus sunt hæc diversa jura, necessariae sunt etiam virtutes quæ illa observent et tribuant; hæc autem non possunt excogitari aliæ, nisi justitia commutativa et distributiva, nisi quis velit novas fingere justitias. Rursus etiam e converso non possunt alio convenienti modo illæ justitiæ distingui specie, ut omnia hactenus tractata convincere videntur. Hic autem modus optime illis accommodatur, et juxta illum recte conciliantur omnia quæ diximus, nam sive justitia commutativa operetur circa unum, sive circa multos, aut inter multos, et sive illis reddat omnino æquale per comparisonem rei ad rem, sive cum aliqua proportionem necessaria secundum occurrentes circumstantias, semper tamen in hunc finem intrinsecum et peculiariter tendit, ut jus alterius rigorosum ac proprium servet, quantum potest. E contrario vero, justitia distributiva, licet similibus actionibus aut retributionibus uti videatur, semper tamen tendit in jus sibi proprium, ut intra ejus latitudinem, quantum potest, æqualitatem etiam faciat. Optima ergo ratione virtutes hæc in hunc modum distinguuntur, et recte etiam ratio distributiæ justitiæ sic explicatur.

Mens D. Thomæ et Aristotelis circa dictas virtutes declaratur.

17. Sed quid ad Thomam et Aristotelem? Non censeo datam expositionem ab eorum doctrina discedere, sed magis eam declarare. Et sane D. Thomas, 1 part., quæst. 21, art. 1, solum ait munus justitiæ distributiæ esse dare unicuique *secundum suam dignitatem*. In quo indicat hanc virtutem non solum respicere proportionem ad alios, sed etiam proportionem rei datæ ad dignitatem et meritum ejus cui datur, quæ proportio non est proprie geometrica, sed arithmetica, nam est secundum adæquationem duarum rerum inter se; quamvis inde etiam possit consurgere altera proportio inter varias proportionem, etiamsi de priori æqualitate nihil

minuatur. Et ita concludit ibi D. Thomas, Deum servare modum distributivæ justitiæ, quando unicuique rei dat proprietatem vel actionem debitam suæ naturæ, seu illi convenientem. In qua actione constat servari integre et adæquate proportionem inter unamquamque naturam, et proprietatem ejus, et (ut ita dicam) unicuique integre solvi quod ei debitum est; ergo ex sententia D. Thomæ, justitia distributiva etiam hanc æqualitatem respicit, et ad eam respicit illam servare cum una persona vel natura, etiamsi illa unica esset in mundo. Cum vero divus Thomas dixit hanc justitiam reddere debitum secundum dignitatem personæ, indicare voluit (quod nos diximus), jus, quod respicit hæc justitia, non esse proprium jus domini, aut illi æquivalens, sed quoddam aliud minus proprium, fundatum in tali conditione vel dignitate rei, cui aliquid proportionatum bonum debitum est. Et fortasse propter hanc causam specialiter dicitur justitia commutativa constituere æqualitatem rei ad rem, quia, nimirum, cum respiciat proprium jus, et dominium rei, ad eam spectat illammet rem vel æqualitatem reddere, quæ alteri sublata est; in qua æqualitate facienda non respicit conditionem personæ, sed valorem rei; quanquam non excludat quin valor rei vel actionis ex conditione personæ possit minui vel augeri. Justitia autem distributiva magis respicit conditionem personæ, ut res, quæ reddenda est, cum illa servet debitam proportionem. Et sane Aristoteles, 5 Ethic., cap. 4, hanc potissimum differentiam videtur intendere inter has justitias, et ideo dixit in commutativa justitia non attendi an bonus, vel malus fuerit, sed quæ fuerit qualitas nocenti; in distributiva vero attendi dignitatem personæ, ut expresse dixit in cap. 3, explicans etiam hanc dignitatem non esse unam et eandem in omnibus, verbi gratia, virtutem, aut nobilitatem, vel quid simile, sed esse conditionem talium bonorum distributioni accommodatam, quod per sese satis clarum est.

18. *Quare justitia distributiva dicatur præcipue respicere per se proportionem geometricam.* — Quia vero, moraliter ac regulariter loquendo, hoc ipso quod distributiva justitia respicit dignitatem personæ, necessarium consequenter est ut, in distributione bonorum, comparisonem inter diversos faciat, et inter eos æqualitatem geometricam servet, ideo Aristoteles per hanc actionem, quæ magis

frequens magisque nota est, hujus virtutis officium declaravit. Oritur autem illa necessitas, tum ex eo quod hæc justitia maxime est in persona publica, seu ad quam aliquo modo pertineat honorum communium dispensatio, quæ ordinarie fit etiam inter plures, quia membra seu partes Reipublicæ plures sunt; imo ordinarie tot sunt, ut non possit uniuscujusque conditio et dignitas integre et ad æqualitatem expleri, dividendo inter eas finita et limitata bona Reipublicæ humanæ, de qua Aristoteles locutus fuit. Hac ergo ratione declaravit hanc justitiam per ordinem ad geometricam æqualitatem. Et addi etiam potest hanc virtutem magis per se respicere hanc æqualitatem, et proportionem inter multos, quam alias virtutes, et præsertim quam commutativam. Quia justitia distributiva est quasi publica justitia, respiciens quidem partes communitatis, in ordine tamen ad totum. Est autem magnum bonum, magnaque pulchritudo totius corporis, ut singula membra inter se proportionem servent; et ideo justitia distribuens communia bona inter membra Reipublicæ, ita respicit bonum uniuscujusque membri, ut per se ac primario intendat proportionem illam, quæ inter membra ipsa constituitur, ex qua totius Reipublicæ status et pulchrior et stabilior fit, et in majori pace servatur; verbi gratia (ut uno exemplo res tota declaretur) quando in plurium personarum congregatione unicuique proprius locus destinatus est, juxta cujusque dignitatem; atque, si illa distributio servetur, pulchrior et pacatior est consensus.

19. Hac ergo de causa justitia distributiva per se intendit illam proportionem, in quo superat commutativam, etiam tunc quando maxime videtur per se servare hanc proportionem inter plures creditores; quia etiam in eo eventu id solum attendit, ut unicuique fiat satisfactio rei ad rem, quantum hic et nunc fieri potest. Quod uno verbo dicere possumus: justitiam quidem commutativam interdum per se attendere ad proportionem inter multos, non tamen propter se, sed etiam in ordine ad rem respectu singulorum; justitiam autem distributivam attendere illam proportionem non tantum per se, sed etiam propter se; quia illa est veluti adæquata bonis communibus, quoties distribuenda sunt. Propter hoc autem non excludit quin etiam intendat uniuscujusque personæ dignitatem explere cum æqualitate rei et personæ, si fieri potest; nam ex hoc etiam altera proportio, et perfe-

ctiori modo, resultare potest. Neque etiam excludit quin possit hæc justitia aliquando commune aliquod bonum sine partitione aut distributione conferre; quia nimirum illud in suo ordine divisibile non est, licet sit pro dignitate personæ conferendum; et ideo ad hanc justitiam spectat illud conferre, etiamsi nunc non respiciat illam proportionem in illo singulari actu, sed solum majus jus sibi proportionatum, id est, majorem dignitatem alicujus personæ. Dico autem, *in illo speciali actu*; nam, si ille cum aliis jungatur, ex omnibus resultat dicta proportio, et prædictum bonum Reipublicæ: ut, si unaquæque cathedra digniori conferatur secundum suum gradum, resultabit inter omnes cathedram habentes, etiam inæquales, optima proportio. Ac denique eadem ratione non excludit hæc justitia, quin etiam uni personæ tantum, si opus sit, aliquid ex bonis communibus conferat, servata moderatione, et adæquatione ad illius dignitatem; nam, ut recte dixit D. Thomas 2. 2, q. 61, a. 1, ad 1: *Justitia distributiva etiam dirigit hominem, ut in distributione bonorum communium moderationem servet.* Quæ moderatio tantum ex duplici capite desumi posse videtur, scilicet, ex quantitate bonorum Reipublicæ, et ex dignitate seu merito ejus cui aliquid ex illis est conferendum; ergo hanc proportionem per se respicit hæc justitia, et quantum est ex se, adæquate illam implet; quia, sicut moderatur largitionem ne excedat, ita etiam efficit ne sit diminuta, si facultas honorum non desit, quod accidentarium est. Et hoc etiam insinuavit D. Thomas, dict. q. 61, art. 1 et 2, dicens, hanc justitiam reddere alteri quod est aliquo modo suum, quia bona communia quodammodo sunt uniuscujusque partis. In quo etiam indicat, et alio modo explicat quod supra diximus, nempe hanc justitiam respicere quoddam jus alterius, non tamen ita proprium et rigorosum, sicut est jus justitiæ commutativæ. Et in solut. ad 5, expresse dicit justitiam commutativam et distributivam non distingui solum secundum unum et multa, sed secundum diversam debiti rationem: *Alio enim modo* (inquit) *debetur alicui id quod est commune, alio vero modo id quod est proprium.* Ex his ergo, ut opinor, sufficienter constat rationem a nobis positam, in explicando objecto et officio distributivæ justitiæ, esse consentaneam doctrinæ divi Thomæ et Aristotelis.

Objectio.

20. *Solvitur.* — Una sola superest difficultas, quia ex dictis videtur sequi, justitiam commutativam, in reddendo aliquo debito, nunquam respicere ad personæ dignitatem, seu (quod idem est) nunquam reddere alicui personæ quod ratione dignitatis ejus ei debitum est; consequens est falsum; ergo. Sequela probatur, quia dictum est justitiæ distributivæ proprium esse respicere dignitatem personæ, ut aliquid ei tribuat; ergo alia justitia distincta nunquam potest officium illud usurpare. Minor autem probatur, quia honor debetur alicui ratione dignitatis, et tamen illum auferre est contra justitiam commutativam; et idem est de fama, et aliis, ad quæ aliquis habet jus ratione suæ dignitatis. Hæc objectio ex dictis fere soluta est, placuit tamen illam proponere, ne quis forte in æquivoce laboret circa dignitatem personæ quam dicimus justitiam distributivam respicere, ut quod ei proportionatum est conferat; hoc enim intelligendum est præcise et quasi exclusive, nimirum ut propter illam solam rationem, secluso alio proprio jure et dominio, fiat traditio. Unde, si contingat personam aliquam, ratione talis dignitatis vel officii, habere proprium et intrinsecum jus ad certum aliquem honorem, verbi gratia, ad talem locum aut talem actionem, vel aliud simile, tunc habet quædam dominium circa illud tanquam in quoddam emolumentum cum tali dignitate vel officio conjunctum. Quapropter privare aliquem tali honore, esse poterit contra justitiam commutativam, non quia sit præcise contra dignitatem personæ, sed quia est contra jus proprium, et dominium quod habet ratione dignitatis, ut si privaretur jurisdictione, vel alia re simili.

21. *Quo sensu dicitur aliquis dominus sue famæ.* — Est etiam valde considerandum, aliud esse non auferre ab aliquo famam vel honorem, aliud vero conferre ei famam vel honorem: nam illud prius potest ad justitiam commutativam pertinere, etiamsi non pertineat secundum per se loquendo, sed solum ex suppositione alicujus injuriæ, ex qua ortum sit in altero jus proprium dominio æquivalens; quod in fama est manifestum: ego enim non teneor ex justitia commutativa, de se loquendo, alteri bonam famam conferre; teneor tamen non auferre, quia est dominus suæ famæ; non est tamen dominus, per se

loquendo, meæ actionis per quam possem illi bonum nomen procurare, si vellem. At vero si abstuli ejus famam, jam teneor ex justitia commutativa illam restituere, quia per injuriam illatam alter acquisivit jus proprium in me quoad talem actionem. Imo, quamvis aliquis bonam famam non habeat, si non habeat malam, habet hoc jus proprium, et quasi innatum, ad suum bonum nomen, ut contra justitiam commutativam sit eum infamare; hoc enim sensu dicitur quis dominus suæ famæ, non quasi sit dominus notitiæ quam alii de ipso habent, quia fortasse nullam habent; et, licet habeant, non cadit proprie sub dominium alterius: sed dicitur esse dominus famæ, quia est dominus hujus immunitatis, ut sic dicam, et moralis dignitatis, quæ est habere in mentibus aliorum bonam æstimationem, seu conceptionem, vel saltem non habere malam; et in hoc dominio læditur, quando infamatur; quare illa injuria est contra justitiam commutativam; et obligatio, quæ ex illa oritur ad eam resarciendam, ad eandem justitiam pertinebit; quamvis absolute, et seclusa injuria, bene loqui de tali persona ad justitiam non spectet. Simile ergo est suo modo in honore: nam non inferre alicui contumeliam semper spectat ad justitiam commutativam; quia unusquisque habet hoc dominium proprium in suum honorem, vel potius in hanc veluti immunitatem et securitatem ab omni contumelia, ut justitia commutativa obliget ad illud jus illæsum servandum. Adtribuendum autem honorem raro obligat justitia commutativa, quia cum honor sit in honorante, sitque propria actio ejus, raro ita cadit sub dominium alterius, ut illi ex justitia commutativa debeatur. Et ideo D. Thomas 2. 2, quæst. 63, art. 3, hujusmodi actionem maxime accommodat justitiæ distributiivæ. Aliquando tamen fieri potest ut alicui personæ, ratione particularis domini, aut jurisdictionis, debitus sit talis honor, vel positive exhibendus per aliqua signa honoris, vel saltem non impediendus, si alter jure suo utatur. Atque ita possunt justitia distributiva et commutativa circa hæc omnia operari, semper tamen respiciendo diversam rationem juris et debiti. Atque hæc quasi per digressionem dicta sint de propria ratione distributiivæ justitiæ; necessaria enim visa sunt, ut constet in proprio conceptu distributiivæ justitiæ ut sic, nullam imperfectionem includit, quod a nobis propositum fuerat, et, ut opinor, est evidenter demonstratum.

Deum veram ac propriam justitiam distributiivam exercere, cum præmia distribuit.

22. *Assertio.*—Ex his autem ulterius concludo, proprie et formaliter esse in Deo justitiam distributiivam, eamque in distribuendis præmiis meritorum exerceri. In hac assertione clarius habemus consentientes graviores Theologos, quos infra referemus. Nunc ratione concluditur prior pars ex omnibus supradictis. Primo, quia omnis virtus, omnisque perfectio absoluta, quæ in suo conceptu non includit imperfectionem, Deo est formaliter tribuenda; quia est perfectio simpliciter, ut jam sæpe declaratum est; sed justitia distributiiva est hujusmodi perfectio, ut fuse probavimus; ergo est formaliter in Deo.

23. Et confirmatur hæc pars, probando secundam; nam, sive in justitia distributiiva consideremus munus servandi æqualitatem geometricam inter multos, sive munus servandi unicuique jus proprium suæ dignitati consentaneum, et aliquo modo deficiens a proprietate et rigore juris commutativi, utroque modo propriissime servat Deus justitiam distributiivam in præmiis justorum reddendis. Probatur prior pars, quia, licet Deus per se respiciat in unoquoque quantitatem meriti, ut ei condignum præmium tribuat, hoc non impedit quominus Deus etiam per se primo intendat comparisonem, seu proportionem inter multos ex singulis resultantem; nam revera intendit illam distributionem præmiorum tanquam bonum quoddam commune, quod et unicuique accommodari potest adæquate ad ejus merita, et toti communitati secundum proportionem geometricam, quæ ad ejus pulchritudinem seu ordinem spectat; ergo cum opera Dei omnibus modis perfecta sint, cumque ipse sit supremus gubernator ad quem primario spectat commune bonum, et in eo debitam proportionem respicere, non videtur dubium quin Deus in hac distributione hoc bonum per se etiam intendat. Atque hoc magis constabit ex solutionibus argumentorum, quæ in hoc peccant, quod male colligunt Deum non respicere proportionem inter multos in præmiis reddendis, quia in singulis personis præmiandis solum considerat proprium uniuscujusque meritum, ut ei æquale præmium reddat. Quanquam enim hoc verum sit, si ad singulas personas præcise spectemus, nihilomi-

nus etiam est verum, Deum in tota hac communitate intendere illam proportionem, et actum adæquatum præmiandi omnes justos, qui ex parte Dei tanquam unus et simplex considerari potest, per se respicere illam proportionem tanquam adæquatam rationem proximam. Quod ex hac parte satis superque est ad justitiam distributiivam.

24. Quin potius vix potest alio modo justitia distributiiva per se et perfecte exerceri: inter homines enim quantumvis distributio fiat inter multos per hanc justitiam, necesse est ut in applicatione præmiæ vel partis honorum ad singulas personas, respiciatur ad uniuscujusque conditionem, dignitatem seu meritum; nec, per se loquendo, aliud est necessarium, id est, si bonum distribuendum sit sufficiens ad conferendum unicuique totum id cujus est capax secundum adæquatam proportionem suæ dignitatis; vel, quod perinde est, nisi bonum distribuendum sit in certa quantitate definitum, et totum sit inter tot personas partiendum; nam tunc ad constituendam æqualitatem, necesse est in singulis respicere non tantum dignitatem, vel meritum ejus absolute, sed etiam comparative respectu aliorum. Hoc tamen accidentarium est; non enim provenit ex intrinseca ratione justitiæ distributiivæ, sed ex conditione vel limitatione boni distribuendi, ut satis in superioribus declaratum est. Unde, quoad hanc partem, bene advertit Soto, loco inferius citando, quamvis beatorum præmium ex justitia distributiiva reddatur, nihilominus unumquemque tantum accipere, quantum absolute meretur, quia bonum illud, quod distribuitur, infinitum est, et non exhauritur, licet unusquisque accipiat quantum est capax. Quod dici potest vel propter beatitudinem objectivam, late tamen utendo voce distributionis; nam bonum illud non dividitur; sed totum unicuique datur juxta suam proximam capacitatem; vel etiam dici potuit propter beatitudinem formalem, quæ est visio; potest enim mente concipi possibilis cumulus visionum syncategorematicæ infinitus, ex quo pars aliqua unicuique detur juxta sua merita.

25. Nec verum censeo, quod quidam asserunt, ex infinito honorum cumulo non posse fieri distributionem ex justitia distributiiva, quia non potest ille dividi secundum proportionem geometricam; quod esset verum, si necessarium esset totum illum exhauriri in tali distributione. Id vero necessarium non

est, quia neque etiam quando Respublica bona communia distribuit, necesse est ut totum ærarium consumat, si pars ejus ad justam distributionem sufficiat. Ad hanc autem partem definiendam, ut dixi, necesse est ut et ad numerum, et ad merita eorum inter quos facienda est distributio, respectus habeatur; alioqui non est unde juste possit quantitas distribuenda limitari, præsertim si supponamus esse in publico ærario copiosam divitiarum multitudinem. Quamvis igitur Deus, ex infinito cumulo beatitudinis, seu potius beatitudinum, ad justam distributionem tantam quantitatem per intentionem assumat, et unicuique beato partem adæquatam meritis ejus tribuat, per hoc non necessario excluditur, quin inter omnes per se, et ex intentione geometricam proportionem observet.

26. Denique, quamvis Scriptura divina dicat servare Deum in distributione præmiæ æqualitatem, non tamen omnino prætermittit hanc etiam proportionis æqualitatem inter ipsos Beatos. Nam, Joannis 14, dicitur, in domo patris esse plures mansiones, tanquam diversa loca unicuique pro sua dignitate tribuenda. Unde, Matth. 20, supponit Christus Dominus in regno suo esse dexterum et sinistrum, quæ solent per justitiam distributiivam designari. Et Paulus, ad Roman. 2, dicens, Deum redditurum unicuique juxta opera sua, rationem reddit: *Quia non est acceptio personarum apud Deum*; quod vitium, ut Theologi sentiunt, formaliter sumptum, est contra distributiivam justitiam. Quamvis eo modo quo prudens et rationalis distributio potest ab aliis virtutibus participari, ut in justitia commutativa, et in misericordia declaravimus, possit etiam acceptio personarum late sumpta aliis virtutibus opponi. Cum ergo non solum dicto loco, sed etiam multis aliis, Scriptura justitiam divini judicii per oppositionem ad personarum acceptionem declaret, ut patet etiam ad Colos. 3, et ad Ephes. 6, et 1 Pet. 1, satis indicatur justitiam distributiivam in illo judicio locum habere. Sic etiam multi intelligunt verba illa Matth. 20: *Voca operarios, et redde illis mercedem*, quamvis in illo loco magis indicetur forma commutativæ justitiæ. Ex parabola autem de talentis, quæ habetur Matth. 25, magis elicitur distributiiva; nam in illa is, qui quinque talenta lucratus fuerat, super quinque civitates constituitur; qui vero duo, super duas; et similiter Luc. 19, qui decem minas comparaverat, de-